خلافت جوبلی دی خوشی وچ

پیغامیاں دے اختلافات تے خلافت ثانیہ

دے برکات

تبلیغی ڈھولے نمبر ۴

تصنیف

محمد الدین عادل راجپوت لنگاہ

ساکن ادرحماں شیخاں ضلع سرگودھا

تعداد

۲۵۰ ...... قیمت ۲/

(مشتہر محمد الدین عادل نے فضل اللہ پریس قادیاں میں باہتمام حافظ فضل اللہ پرنٹر چھپوا کر ادرحماں شیخاں ضلع سرگودھا سے شائع کیا)

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

الف اوّل صفت دے لائق اوہ کل صفتاں دا والی
پیدا کیتا جس نورِ محمدی ظاہر نور جھیں نورِ مثالی
ہوئی شادی گھر بنی ہاشم دے لگا پھل اُمید دی ڈالی
جیوں بارھویں ربیع الاول دی ۵۷۱ھ اگست وچالی
پیدائش ہوئی سردار دو عالم وی کرسی صدارت دی آن سنبھالی
محمد معنے حمد دا اُبھریا احمد احمد دی ذات نرالی
وڈی گجھی ایہہ گل اسرار دی عقل ڈھاہندائے کھا پرتالی
عادل اوہا سمجھن رازنوں جنہاں گھتی جہات وچالی
ب بارھویں ربیع الاول تے اَٹھ جون ۶۳۲ء تاریخ وصالی
بانی عمر ترے سٹھ سال دی خلق شفقت وچ بے مثالی
سَیِّدُ الْاَوَّلِیْنَ وَ الْاٰخِرِیْنَ مِنَ النَّبِیِّیْنَ شان نرالی
دیلمی شَاهِدًا وَّ مُبَشِّرًا وَّ نَذِیْرًا ملیا لقب درگاہ جھیں عالی
سورۃ احزاب رکو… وَدَاعِیًا اِلَی اللّٰهِ بِاِذْنِهٖ وَ سِرَاجًا مُّنِیْرًا لاٹ مثالی
نوروں بلے چراغ ہزاراں خلیفے۔ قطب تے غوث ابدالی
ابا بکرؓ تے عمرؓ۔ عثمانؓ۔ علیؓ اگے جنہاں دے شاہ سوالی
خلافت نبوی دے سہرے سر لاڑیاں حسن جمالی
دین نبی دے وچ بہاراں چمن بوٹیاں جھک نکالی
خوشبوئیں جگاں تے مہکیاں مارن ہا کراں باغ دے مالی
ہیبت، رعب دیاں ہاٹھاں چڑیاں گئی ساہناں توں بھل اُگالی
صفاں اُٹھ گیاں ظلم تے زور دیاں آیا دور انصاف کمالی
یَدْخُلُوْنَ فِیْ دِیْنِ اللّٰهِ اَفْوَاجًا ترنڈے داخل اسلام وچالی
قیصر تے کسریٰ بھی ڈھک نہ جھلی مصر شام دی گھٹ گئی لالی
جویں گٹھیں وج گئے ڈنکے ڈھلے کئی کجاک کٹھیالی
عادل سُنی گرج گج خدائیاں ظاہر ہو گئی شان جلالی
مت تعلیم محمدی یاد رہس اسے قیامت تیک نہ گھاٹ وپاریاں

ظہور مہدی دا اندر محمدی باطن[1] وچ پوشیدگی یاریاں
نگری قادیاں وچ پنجاب دے غلام احمد دے سر ذمہ واریاں
سن ۱۸۷۶ عیسوی ہجری ۱۲۹۰[2] تیاریاں
شروع بارش الہام[3] الٰہی دی شگوفے پھلاندے وچہ پھلواڑیاں
کیتا دعوے مامور من اللہ[4] دا سن ۱۸۸۲ وچہ حکم تیاریاں
بشگریے نبی آس وگلیراں دی کیتیاں صدیاں توں آہن انتظاریاں
ٹلاں چھڈیاں گھت اسلام نوں کیتیاں بند کفر دیاں گھاریاں
عادل اٹھ گیاں آہیاں آتیاں گویا اللہ نے پھیر اوتاریاں

ت ثابت صدق جنہاں دا او مامنسن قول اعتباریاں
سکہ جاری ہویا محمدی نال مہر نبوت سرداریاں
لائق احمدی شان محمدی محمد احمد دے نال نتاریاں
صفت کیتے گئے واسطے چاہیئے کرنے والا کوئی صفت چتاریاں
کیتی شان بیان رسول[5] جلوہ ظاہر وچ جان نثاریاں
سن ۱۹۰۸ء وفات دا ہجری ۱۳۲۶ھ اوڈاریاں

---

[1] المھدی الذی یجیٔ فی آخر الزمان فانہ یکون فی الاحکام الشرعیۃ تابعا لمحمد صلی اللہ علیہ وسلم وفی المعارف والعلوم والحقیقۃ تکون جمیع الانبیاء تابعین لہ کلھم ولا تناقض ماذکرنا لان باطنہ باطن محمد صلی اللہ علیہ وسلم:- ترجمہ:- مہدی اوہ ہے۔ جو آوے گا آخر زمانے وچہ۔ پس تحقیق اوہ ہووے گا وچہ احکام شریعت دے نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم دا تابع تے وچہ معارف اتے علوم اتے حقیقت دے تمام انبیاء تے اولیاء تابع اوسدے ہون گے سارے اتے نہیں تناقض جو کچھ ذکر کیتا اساں۔ اس واسطے جے باطن اوسدا باطن محمد صلی اللہ علیہ وسلم دا ہے شرح خصوص الحکم مصری صفحہ ۵۲-۵۳ [2] ٹھیک سنہ ۱۲۹۰ ہجری میں خدا تعالیٰ کی طرف سے یہ عاجز شرف مکالمہ مخاطبہ پا چکا تھا۔ حقیقۃ الوحی صفحہ ۱۹۹ [3] الیس اللہ بکافٍ عبدہٗ۔ پہلا الہام [4] قل انی امرت وانا اول المومنین

[5] ہر طرف فکر کو دوڑا کے تھکایا ہمنے ؛ کوئی دین دین محمد سا نہ پایا ہمنے
کوئی مذہب نہیں ایسا کہ نشاں دکھلائے ؛ یہ ثمر باغ محمد سے ہی کھایا ہمنے ؛

چھہتر سال مطابق قمری گذری عمر وچہ دین غمخواریاں!
مہدی بعد خلیفہ نورُالدین جیسندے نور بھتیں تیز لشکاریاں
خلافت آئی مِنہاج نبوت تے نمونہ سامنے منزلاں ساریاں
عادل پورے ہوئے اسلام دے مشابہت دے قول چمکاریاں

(ج) جاری فیض رسولی چمکے نور انوار امام دے
لعلاں دا اَل جواہری جانن فرق ہوندے خاص تے عام دے
مولوی نورالدین تے کھلا بھیت الٰہی بنے خادم وچ غلام دے
گئے بھیرے دیاں چھوڑ جاگیراں سارے لٹ لئے فیض اکرام دے
جھگی کھت کے در تے بہہ گئے لئے درجے کل خدام دے
رمزاں والیاں نوں سمجھان ڈیرے نظراں وچہ قیام دے
جدوں نال پارس دے کھیہہ گئے رنگ رُپ گئے سونے دی کام دے
رنگن گوڑھی چڑھی پریم دی کُھل گئے بھنڈار کلام دے
کیمیا کر دے لکھ سوالی نہ آون دار اسلام دے!
وِتی دین دی رب سرداری نور کھنڈ گئے نُور دے نام دے
عادل چھڈ گئے میل کدورتاں جنہاں پانی لئے ورت حمام دے

(ح) حوصلہ رکھ توکل تے پیاں کیتیاں کارگذاریاں
تجربہ کار جرنیل دے اگے کئی مشکلاں بن کے ہاریاں
حکمت عقل تے نال تدبیر دے دُور کیتیاں کل دشواریاں
جاری کیتا مدرسہ احمدیہ ۱۹۰۹ء وچ ہوئیاں تیاریاں
پورا کیتا فرمان مسیح دا تجویزاں ۱۹۰۵ء دیاں کاریاں
کیتا بھار احسان دا قوم تے نسلاں دہین دعائیں ہُن ساریاں
مولوی محمد علی تے خواجہ کمال الدین ناہی بنت راس آزاریاں
آکھن پڑھ داتے بنسن فائدہ کجھ نہ لاگتاں بھاریاں
عادل پیش نہ گئی اُنہاں دی چالاں چلیاں آپنے ساریاں

(خ) خزاں گئی اسلام تُوں کھڑیاں وچہ بہار پھلواڑیاں
چھاپی "نورُالدین" جواب وچ لکھی "ترک اسلام" جا آریاں
کیتے دفع اعتراض زہریلے دہریاں دیاں کھول عیاریاں

حاشیہ

عَنْ حُذَیْفَةَ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ تَکُوْنُ النُّبُوَّةُ فِیْکُمْ مَا شَاءَ اللّٰهُ اَنْ تَکُوْنَ ثُمَّ یَرْفَعُهَا اللّٰهُ تَعَالٰی ثُمَّ تَکُوْنُ خِلَافَةٌ عَلٰی مِنْهَاجِ النُّبُوَّةِ مَا شَاءَ اللّٰهُ اَنْ تَکُوْنَ ثُمَّ [illegible] عَاضًا فَیَکُوْنُ مَا شَاءَ اللّٰهُ اَنْ یَکُوْنَ ثُمَّ یَرْفَعُهَا اللّٰهُ [illegible] تَکُوْنُ مُلْکًا جَبْرِیَّةً فَتَکُوْنُ [illegible] اَنْ تَکُوْنَ ثُمَّ یَرْفَعُهَا اللّٰهُ تَعَالٰی [illegible] تَکُوْنُ خِلَافَةٌ عَلٰی مِنْهَاجِ النُّبُوَّةِ
مشکوٰۃ کتاب الرقاق

ترجمہ حذیفہ سے روایت ہے فرمایا رسول اللہ صلی اللہ علیہ [illegible] نے ہوٹے وچہ ہوویگی نبوت جد تک چاہیگا۔ اللہ ایہہ ہے ہوسی پھر [illegible] لیویگا۔ اللہ تعالیٰ اوسنوں۔ پھر ہوویگی خلافت اوتے طریقہ نبوت دے جد تک خدا چاہیگا ایہہ ہے رہیگی پھر ہوویگی بادشاہت سخت [illegible] جد تک اللہ [illegible] لیگا اللہ اوسنوں۔ پھر جبر تے زبردستی دی بادشاہت ہوویگی [illegible] پھر ہوویگی خلافت اوپر طریقہ نبوت [illegible]

نازل ہوئے جو فیض مسیح تے دامن اونہاں بھتیں بھر کے واریاں
حکمت دسی کھول حکیماں معارف دتے کھول پٹاریاں
جاری کیتے کئی درس قرآن دے نہراں جنگلاں دیوچ کھلاریاں
عادل صحت دے غسل کرائے گیاں مرضاں بھی چھوڑ آزاریاں

(د) دساں کھول میٹھا میاں شروع کیتیاں کیوں عداوتاں
بڑے بڑے جو آہے آدمی دِل وِچ غرور شقاوتاں
وِچ وقت خلیفہ اوّل دے رائیں وہن تے کرن تفاوتاں
کئی خفیہ کرن منصوبے نالے ڈیون کئی ستاؤتاں
خلیفہ چاہیدا اے ساڈیوچوں ساتوں ہور نہ کسے دیاں بھاوتاں
یا عہد تروڑ خلافت دا ماتحت صدر انجمن دے ہون سخاوتاں
نرمی نال خلیفہ اوّل ہوریں رہے دیندے فیض تلاوتاں
گھریں جاکے پیا سمجھایا جھگڑے کرو نہ چھیڑ کہاوتاں
تہانوں خلیفہ نہ کسے بناوناں واگ ڈور نہ ہتھ پھاوتاں
میرے اتے احسان نہ کسے داوتیاں آپ اس شان طراوتاں
میرے بعد بھی آپ اوہ قادر چاہسی جینوں دیسی نیابتاں
پچھے اساں توں جیہڑا آو نال جھکیسی تساں نوں مزہ چلاوتاں
عادل پیدھسی نال تدبیر دے کرسی تہاڈیاں دور پھلاوتاں

(ف) ذکر ایہہ چھیڑن اوپرے نالے وکھریاں چاہن رعائتاں
آکھن فضول ایہہ مدرسہ احمدیہ نریاں لاگتاں چاہیئے کفائتاں
بنسن پڑھ کے چھڈ ولو انے جاگے سید حسن کویں ولائتاں
خلیفہ اوّل اُنہاں تو جُھل کے جاری کیتیاں فیض ہدایتاں
دو واری مولوی محمد علی ہویا خارج تے داخل جماعتاں
خواجہ کمال دین نوں خود مسیح موعود کہیا شکل منافقاں غایتاں
عادل دل دیوچ بیماریاں آہنے شروع توں بھیڑیاں شایتاں

(س) اس نہ بالکل آئی جیہڑی چال بھی اویری چلی
خواجہ کمالدین گیا ولائت وچہ اوتھے گل تبلیغ دی ہلی!
آکھے مرزا صاحب دے نام نوں کرنا پیش ایہہ بات نہ بھلی

حاشیہ

مجھ کو کسی نے خلیفہ نہیں بنایا ہے۔ اور نہ میری زندگی میں کوئی اور بن سکتا ہے۔ جب میں مر جاوے گا تو پھر وہی کھڑا ہوگا جس کو خدا کھڑا کرے گا۔ اور خدا اُس کو آپ کھڑا کرے گا۔ تم نے میرے ہاتھوں پر اقرار کئے ہیں۔ تم خلافت کا نام نہ لو۔ مجھے خدا نے خلیفہ بنا دیا ہے۔ اور اب تمہارے کہنے سے معزول نہیں ہو سکتا ہوں۔ اور نہ کسی میں طاقت ہے کہ وہ معزول کرے۔ اگر تم زیادہ زور دو گے تو یاد رکھو میرے پاس ایسے خالد بن ولید ہیں جو تم کو مرتدوں کی طرح سزا دیں گے۔

تقریر حضرت خلیفہ اوّل [illegible] ۱۹۱۱ء [illegible]

[illegible] بعض آدمی [illegible] گذر کر دیا ہے [illegible] سمجھا کہ [illegible] حق نہیں [illegible] کسی امامت کا حق ہوتا ہے

الحکم ۲۱ فروری ۱۹۱۱ء

اوتھے نام مسیح موعود دا اونگ زہر قاتل دی ڈلی
کامیابی کدی نہ ہوسی جے ایہ طرز تبلیغ دی رلی!
عادل صدق توں باجھ کامیابی کون آکھدا اے بات سوکھلی
(لہ) زنگار دلاں نوں لگ گیا سارا جوڑیا ڈھل گیا گلی
ایس طرح سارے آدمی متاجہاندی آپ وچہ رلی
کرن کئی اعتراض خلافت تے کسے سقاں حقدار نہ رلی!
کدی آکھدے اساں بنایا خلافت نال صلاح دے چلی
ساوں اختیار بناں ہٹان دا ساڈے ہتھوں شمع ایہ بلی
اسیں ممر ہاں مذہ قدیم دے ساڈی واگ کسے نہ ولی
خلیفہ اول رہے سمجھیندے ایہہ چھڈ دیہو چال کولی
خلیفے اللہ خود بنیندا دتی آپ اس شان نوں لی
جیہڑے کرن اعتراض چالاکیاں آکھن انجمن مختار ہکلی
میں سمجھدا انہیں اس قابل کسے انجمن نوں دنجیں اوہ جھلی
کرے آپ انتخاب خلیفیاں ہووے بن مختار یکلی
خلیفہ انجمن بنایا جیہڑے آکھن اوہ جھوٹے بلّی
جیہڑے آکھن خلافت حقدار نوں نہیں پہنچی اوہ نرے شتلی
اوہ وانگوں شیعاں شوریاں عقیدہ رکھدے غیر تسلی
ڈھکے گئے جیوں رافضی، خارجی سروں چھاں فضلاندی ڈھلی
عادل رکھدے بغض اونہاں جیہڑے اللہ دے خاص نے ولی
(لہ) ساری جماعت نوں خبراں معلوم واقعہ خاص عواماں
ہوئے فوت خلیفہ اول پورے اپنیاں کر ایاماں ٭
ہوئی سب جماعت اکھٹی سنے کل اصحاب غلاماں
کثرت رائے دینال خلیفہ لیا کر منظور تماماں
سبھناں کیتی بیعت محمود دی دل جان تھیں من احکاماں

حاشیہ لہ اگر کوئی کہے۔ کہ انجمن نے خلیفہ بنایا ہے۔ تو وہ جھوٹا ہے اس قسم کے خیالات ہلاکت کی حد تک پہنچاتے ہیں۔ تم ان سے بچو۔ پھر سُن لو کہ مجھے نہ کسی انسان نے نہ کسی انجمن نے خلیفہ بنایا۔ اور نہ میں کسی انجمن کو اس قابل سمجھتا ہوں۔ کہ وہ خلیفہ بنائے پس مجھکو نہ کسی انجمن نے بنایا۔ اور نہ میں اس کے بنانے کی قدر کرتا۔ اور اس کے چھوڑ

مولوی محمد علی سنئے حمائیتاں کھلے رہے اڈیکدے شاماں
کی آہا تے ایہہ کی ہو گیا چڑھی توڑ امید نہ خاماں
آکھن[۱] ہتھ چھوہر دے دا اگاں لائق خلافت دیاں نہیں مقاماں
گدی بن گئی ایہہ ہن پیراندی ویہلا مفت دا شور رہنگاماں
خلیفہ چاہیدا اساڈے وچوں تاہیں ہوسن ٹھیک انتظاماں
یا عہد توڑ خلافت دا ہتھ صدر انجمن دے ہون لگاماں
سنی کسے نہ گل ایہناں دی ہویا اثر نہ کجھ کلاماں[۱]
چوری سنھ اسباب تے کھسکے کٹی ہک نہ رات وریاماں
راتھ منہ وٹا کے ٹر پئے طرح طرح دیاں دھر الزاماں
عاقل اکھیوں دور رہتے دور گئے مرکز چھوڑ کے ہوئے بدناماں

(ش) شور کوکار ا پائیو نے لیاں دکھریاں جوڑ بچا ئیتاں
ڈیرے وچ لاہور لگائے سیاہ دل جوں چور ولائیتاں
انگریزی ترجمۃ القرآن شریف ملازم رہ کے لکھیاں آیتاں
کیتی محنت تے لئی مزدوری سر کسے دے نہیں عنائیتاں
سارا قومی مال انجمن دا نقد رقم تے کتب اشاعتاں
قبضہ جیہڑی شے تے چڑھ گیا چوری لے گئے کر شجاعتاں
خالی بیت المال نوں چھڈ گئے اگ لا نہ گئے عنائیتاں
اجے چھوہ نہ بھریا حاسداں دا الٹا کرن پئے کئی شکائیتاں
عاقل اصل عقیدے تو پھر گئے بیٹھے ساریاں بھن شرائطاں

(ص) صدق نشانی صادقاں حاسد چھڈن نہ حسد عادتاں نوں
سو دا قسمت دا ٹل گیا ڈ کے کسے دی کون برات نوں
نعمت حق داراں نوں مل گئی حسد ہویا پیغامی حضرات نوں
حسد سٹیاں پٹ تریاں بدلے رحمت دے لے لیا آفات نوں
گئے چمن دے چھوڑ لکانے آپے وڑ دے بھج حوالات نوں
کیتے قول نہ توڑ چڑھوں نے ترور بیعت دے عہد حیات نوں
جویں یزید ی ظالم ہو گئے تاہیے سکدے ویکھ سادات نوں
عاقل ہتک نہ سہندا ایہ اوسدی منکر موہوں سوچ کدیں بات نوں

(۱) یہ نکتہ قابل یاد رکھنے [illegible] [illegible] [illegible] قرآن کریم [illegible] [illegible] سلیمان [illegible] [illegible] ۲۲ برس کی عمر میں [illegible] خلافت کی [illegible] یہ بات یاد رکھو [illegible] خلیفہ [illegible] خاص مصلحت اور [illegible] کے لئے ہوتی ہے [illegible] حضرت خلیفہ اول [illegible] خطبہ جمعہ [illegible] ۷ جولائی ۱۹۱۰ء

(ض) صنامن مہدی دا قول اے ہدایت کر گئے ساری جماعت نوں
ہمیشہ مرکز انجمن[۱] دا رہسی قادیاں ہر حالات نوں
ایہہ مقام انوار الٰہی دا نازل ہندیاں ڈٹھا تجلیات نوں
اندروں کالا منافق[۲]۔ خیانتی تھوڑا کرسی گذران اوقاتوں
جویں چور نہ لگدا نیڑے چاننے چھپ سکدا نئیں کدی نہ گھات نوں
ہر سال ای جلسہ سالانہ ہوسی قادیاں وچ برکات نوں
برخلاف ارشاد امام دے لیا کر تبدیل حرکات نوں
مرکز ونج لاہو بنایا نقل جلسے دی کرن مساوات نوں
مخول اوڈان بہشتی مقبرے[۳] دا اصحابہ مہدی دے نیک صفات نوں
کسے پاسے دے مول نہ رہ گئے سمجھے کوئی نہ انہاں دی وات نوں
عادل حقدار نہ احمدی نام دے پیاں کو ماں دے فرق ذات نوں

(ط) طور طریقہ بدلیا رہیاں یاد نہ پہلیاں آیتاں
اپنے پہلے عقائد تو پھر گئے بیٹھے پرانیاں چھیڑ حکائتاں
مکذب۔ منکر تے کل مکفر کرن انہاں دیاں خوب حمائتاں
برخلاف مسیح موعود دے لیاں یاد کئی کر روائتاں
آکھن انکار مسیح موعودؑ دا کیتیاں کفر نہ کرے سرائتاں

ع سربکف
شخص جس کو میری دعوت پہنچی ہے۔ اور اس نے مجھے قبول نہیں
کیا وہ مسلمان نہیں ہے۔ حقیقۃ الوحی
پس وہ شخص اس دعویٰ کا منکر
سب جو شخص ارادہ جا بیگا۔
صفحہ ۱۶۳ ... الآخر
ک ۔ وہ ہر حال ... حقیقۃ الوحی صفحہ ۱۶۳
ب: صلیب ... نہیں مانتا ... الوحی
ج: ... شخص ... مجھے مفتری قرار دیتا ہے۔
نہیں مانتا۔ کہ ... اور اس کی ... مگر
(حقیقۃ الوحی صفحہ ۱۶۳) ... کافر جانتا ہے۔
کو باوجود اتمام حجت کے
جس کے ماننے اور سچا جاننے کے بارے میں
خدا اور رسول نے تاکید کی ہے
ہیں اس لئے کہ وہ خدا اور رسول کے منکر ہیں اس لئے کافر ہیں

[۱] اور یہ ضرور ہوگا۔ کہ مقام اس انجمن کا ہمیشہ قادیان رہے۔ کیونکہ خدا نے اس مقام کو برکت دی ہے۔ رسالہ الوصیت صفحہ ۱۴ [۲] جیسے روشنی میں سیاہ دل چور نہیں ٹھہر سکتا۔ ایسے ہی اس مقام (قادیان) میں جو تجلیات انوار الٰہی کا مرکز ہے۔ کوئی سیاہ دل خائن بہت مدت تک نہیں ٹھہر سکتا اسی لئے قرآن مجید میں فرمایا۔ لَا یُجَاوِرُونَکَ اِلَّا قَلِیلًا۔ کلام مسیح موعود۔ بدر ۲۵ اپریل ۱۹۰۱ء

[۳] الف۔ بیشک یہ انتظام (بہشتی مقبرہ) منافقوں پر بہت گراں گذرے گا۔ اور اس سے ان کی پردہ دری ہوگی۔ اور بعد موت وہ مرد ہوں یا عورت اس قبرستان میں ہرگز دفن نہ ہو سکیں گے۔ فِی قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا۔ لیکن اس کام میں سبقت دکھلانے والے راستبازوں میں شمار کئے جاویں گے۔ اور ابد تک خدا کی ان پر رحمتیں ہونگی۔ الوصیت ایڈیشن نمبر ۹ صفحہ ۲۴۔ ب۔ نہ صرف خدا نے یہ فرمایا۔ کہ یہ مقبرہ بہشتی ہے۔ بلکہ یہ بھی فرمایا۔ اُنزِلَ فِیهَا کُلُّ رَحمَةٍ یعنی ہر ایک قسم کی رحمت اس قبرستان پر اتاری گئی ہے۔ ج۔ ایک جگہ مجھے دکھائی گئی۔ کہ اس کا نام بہشتی مقبرہ رکھا گیا۔ اور ظاہر کیا گیا۔ کہ یہ ان برگزیدہ جماعت کے لوگوں کی قبریں ہیں۔ جو بہشتی ہیں۔ الوصیت۔

مرزا صاحب نے صرف مجدد[سلہ] ہی بننا ہے ایہہ بند عنایتاں
تاں لے مصلح[سلہ] موعود محمود ہیں ہوسن صدیاں تو بعد خرلتاں
خلافت چیز نہیں کائی ضروری کافی انجمن دیاں ہین کفایتاں
رشتے[سلہ] جائز نال غیر احمدیاں نماز جائز نال جماعتاں
عادل مہدی دے چھوڑ اصول نوں کرسن دنیا نوں کجھ ہدایتاں
رظ ظاہر ہو رہتے باطن ہو ر اسے ساری چال بیٹھا میاندی سیلی
کیتا ہُن انکار نبوت[سلہ] دا تعلیم ساری کل تیک نے نلی
آکھن نبی دا لقب جو ملیا آہا صرف مجازی تے ظلی
حضرت نبی در اصل نہ آہے خالی بیڑی اسے ریت تے ٹھلی
ملیا نہیں الہام ورگا ہو ل طبیعت سکھنی شابس تے ولی
مسیح موعود دے صاف ارشاد توں منہ موڑ کے مار دے کھلی

سلہ میں خدا کے حکم کے مطابق نبی ہوں۔ اور اگر میں اس سے انکار کروں تو میرا گناہ ہوگا۔ اور جس حالت میں خدا میرا نام نبی رکھتا ہے تو میں کیونکر انکار کرسکتا ہوں۔ میں اس پر قائم ہوں اس وقت تک کہ اس دنیا سے گذر جاؤں۔ آخری مکتوب اخبار عام لاہور ۲۳ مئی ۱۹۰۸ء۔ خدا تعالےٰ کی مصلحت اور حکمت نے آنحضرت صلعم کے افاضہ روحانیہ کا کمال ثابت کرنے کیلئے یہ مرتبہ بخشا ہے۔ کہ آپ کی فیض کی برکت سے مجھے نبوت کے مقام تک پہنچایا۔ حقیقۃ الوحی صہ ۱۵۰ حاشیہ میں نے محض خدا تعالیٰ کے فضل سے نہ اپنے کسی ہنر سے اُس نعمت سے **کامل حصہ** پایا۔ جو مجھ سے پہلے **نبیوں اور رسولوں** اور خدا کے برگزیدوں کو دی گئی تھی۔ حقیقۃ الوحی صہ ۶۲ سلہ تفصیل ملاحظہ ہووے۔ ع والے ڈہوئے دے حاشیے اُتے۔ سلہ غیر احمدیوں کی لڑکی لے لینے میں ہرج نہیں ہے۔ کہ اہل کتاب عورتوں سے بھی تو نکاح جائز ہے۔ بلکہ اس میں تو فائدہ ہے۔ کہ ایک اور انسان ہدایت پاتا ہے۔ اپنی لڑکی کسی غیر احمدی کو نہ دینی چاہیئے۔ اگر ملے تو بیشک لے لو۔ لینے میں ہرج نہیں اور دینے میں گناہ ہے۔ الحکم ۱۴ اپریل ۱۹۰۸ء۔ ایک شخص کی درخواست پیش ہوئی۔ کہ میری ہمشیرہ کی منگنی مدت سے ایک غیر احمدی کے ساتھ ہو چکی ہے۔ اب اس کو قائم رکھنا چاہیئے یا نہیں۔ جواب حضرت اقدس۔ ناجائز وعدہ کو توڑنا اور اصلاح کرنا ضروری ہے۔ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نے قسم کھائی تھی۔ کہ شہد نہ کھائیں گے۔ خدا تعالیٰ نے حکم دیا کہ ایسی قسم کو توڑ دیا جائے۔ علاوہ ازیں منگنی تو ہوتی ہی اس لئے ہے۔ کہ اس عرصہ میں تمام حسن قبح معلوم ہو جائیں۔ منگنی نکاح نہیں ہے۔ کہ اس کا توڑنا گناہ ہو۔ بدر جون ۱۹۰۷ء

سلہ ہم خدا کو شاہد کر کے اعلان کرتے ہیں۔ کہ ہمارا ایمان ہے۔ کہ حضرت مسیح موعود مہدی معہود علیہ الصلوٰۃ والسلام اللہ تعالیٰ کے سچے رسول تھے۔ اور اس زمانہ کی ہدایت کیلئے دنیا میں نازل ہوئے۔ اور آج آپ کی متابعت میں ہی دنیا کی نجات ہے۔ اور ہم اس امر کا اظہار ہر میدان میں کرتے ہیں۔ صہ

مسخری کرن بہشتی مقبرے دی مبینڈے دشمناں مار چھلی
خوش ہو کے سارے غیر احمدی دیندے چاچوا کے پھلی
رکھدے انہاں نوں خوش زبانی موقعہ بنتے ماردے کلی
پاسے کسے نہ رہے پیغامی بھتاں کیسے وسے وچ نہ رلی
سنیجہ انہاں نوں ٹھگ لاہوری کدی چھنڈ نہ چھوڑو دھلی
رہندے سارا پیشار جو کنے گاہک بن نہ آوی ایہہ پلی
عادل جنہاں دی لت دو بیڑیاں وسکار لنگارے دے ولی

ع عقیدہ ایہہ اہل اسلاماں حضرت عیسیٰ بن باپ اوپایا
اوہ قدرت نال ربانی پیدا ہو دنیا تے آیا

بقیہ صفحہ ۹ — عیسیٰ کی ... ان کا اعتقاد ... نہیں ... بفضلہ تعالیٰ ... ستمبر ۱۹۱۳ء ... پیغام صلح ... احباب ... کہ بعض احباب ... غلط فہمی ... تعلق ... اخبار پیغام ... سے

احباب یا ان میں سے کوئی سیدنا حضرت میرزا غلام احمد صاحب مسیح موعود و مہدی معہود علیہ الصلوٰۃ والسلام کے مدارج عالیہ کو اصلیت سے کم یا استخفاف کی نظر سے دیکھتا ہے ہم تمام احمدی جنکا کسی نہ کسی صورت سے اخبار پیغام صلح کے ساتھ تعلق ہے خدا تعالیٰ کو جو دلوں کے بھید کو جاننے والا ہے حاضر ناظر جان کر علی الاعلان کہتے ہیں۔ کہ ہماری نسبت اس قسم کی غلط فہمی پھیلانا محض بہتان ہے۔ ہم حضرت مسیح موعود و مہدی معہود علیہ السلام کو اس زمانہ کا نبی۔ رسول اور نجات دہندہ مانتے ہیں۔ اور جو درجہ مسیح موعود علیہ الصلوٰۃ والسلام نے اپنا بیان فرمایا ہے۔ اس سے کم و بیش کرنا موجب سلب ایمان سمجھتے ہیں۔ ہمارا ایمان ہے۔ کہ اب دنیا کی نجات حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم اور آپ کے غلام حضرت مسیح موعود علیہ الصلوٰۃ والسلام پر ایمان لائے بغیر نہیں ہو سکتی۔ پیغام صلح ۱۶ اکتوبر سنہ ۱۹۱۳ء ہمارا ایمان اور اعتقاد یہی ہے۔ کہ حضرت مسیح علیہ السلام بن باپ تھے اور اللہ تعالیٰ کو سب طاقتیں ہیں۔ اور نیچری جو یہ دعویٰ کرتے ہیں۔ کہ انکا باپ تھا۔ وہ بڑی غلطی پر ہیں..... ہم ایسے آدمی کو دائرہ اسلام سے باہر سمجھتے ہیں۔ الحکم ۲۴ جون سنہ ۱۹۰۱ء و ملفوظات احمدیہ صفحہ ۳۶ مسلمانوں میں ایک فرقہ نے جو نیچریوں کے نام سے مشہور ہے اس خیال کو ظاہر کیا ہے۔ کہ در حقیقت عیسیٰ علیہ السلام اپنے باپ یوسف کے نطفہ سے تھے۔ لیکن یہ خیال عقل اور نقل دونوں کے مخالف ہے۔ یہ خیال کہ مریم کا یوسف سے ناطہ ہو گیا۔ اور اس کے بعد یوسف سے حمل ہو گیا۔ نہایت جاہلانہ خیال ہے۔ اور نص صریح قرآن کے مخالف ہے۔ ریویو اردو جلد ۱ صفحہ ۱۴۸۹ حضرت مسیح علیہ السلام کا بغیر باپ پیدا ہونا بھی امور نادرہ میں سے ہے۔ خلاف قانون قدرت نہیں ہے۔ تحفہ گولڑویہ صفحہ ۱۱ حاشیہ

سلسلہ کی صداقت پر گواہ
تحریر مولوی محمد علی صاحب مندرجہ ریویو اردو قادیان جلد ۵ نمبر ۲

لاہوری آکھن ایہہ گل نہ سچی راگ اوپرا آن کے گایا
کوئی باپ توں ِن نہ جمدا آج توڑی انج کیسے نہ جایا
صاف عیسیٰ ابن مریم لکھیا وچہ قران بھلایا
ہُندا باپ جے کوئی اوسدا کہیا کیوں مریم دا جایا
کیتی ایہا تشریح مسیح موعود جس حکم تے عدل سدایا
ٹھنڈی ہوگئی سرد خلیل تے ہویا اللہ دے فضل دا سایا
ایہہ بھی سچ نہ منن پیغامی مطلب حسد مخالفاں لایا
مولوی محمد علی وچ تفسیر دے طرح طرح دا رنگ وٹایا
ذکر آمد مسیح موعود دا اشارے تک بھی وچ نہ لیایا
گل توڑی تعریف محمود دی کیتی ہو حیران خدایا

سوال۔ کیا حضرت مسیح کا باپ تھا؟ جواب:۔ خوب! اس سوال کے پوچھنے کی بھی ضرورت ہے۔ کیا دنیا میں کوئی ہے۔ جس کا باپ نہ ہو۔ اور کوئی بھی بغیر باپ کے نہیں۔ اور سنت الٰہی بھی نظر آتی ہے۔ تو پھر حیرت سے پوچھنا چاہیئے تھا۔ کہ کیا مسیح کا باپ کوئی نہیں تھا؟ جو کہے کہ باپ نہ تھا۔ اُس کا فرض ہے۔ کہ ایسی خارق عادت اور سنت اللہ کے خلاف بات کا وہ ثبوت دے۔ ورنہ ہم مجبور ہیں۔ کہ اُس کی دعوت کو رد کر دیں۔ پیغام صلح ۱۹۔ اکتوبر ۱۹۲۹ء ابراہیم علیہ السلام چونکہ صادق اور خدا تعالیٰ کا وفادار بندہ تھا۔ اس لئے ہر ایک ابتلا کے وقت خدا نے اُس کی مدد کی۔ جبکہ وہ ظلم سے آگ میں ڈالا گیا۔ خدا نے آگ کو اُس کیلئے ٹھنڈا کر دیا۔ خدا کی پاک کتابیں یہی گواہی دیتی ہیں۔ کہ یونس خدا کے فضل سے مچھلی کے پیٹ میں زندہ رہا اور زندہ نکلا۔ حقیقۃ الوحی صفحہ ۔

۳۔ اسوقت صاحبزادہ کی عمر اٹھارہ اُنیس سال کی ہے۔ اور تمام دنیا جانتی ہے۔ کہ اس عمر میں بچپن کا شوق اور اُمنگیں کیا ہوتی ہیں .... مگر دین کی یہ ہمدردی اور اسلام کی حمایت کا یہ جوش جو اوپر کے بے تکلف الفاظ مضمون صاحبزادہ مندرجہ ریویو سے ظاہر ہوتا ہے۔ ایک **خارق عادت** بات ہے ایک اٹھارہ برس کے نوجوان کے دل میں اس جوش اور ان امنگوں کا بھر جانا **معمولی امر نہیں** کیونکہ یہ زمانہ سب سے بڑھ کر کھیل کود کا زمانہ ہے۔ اب وہ **سیاہ دل لوگ** جو حضرت مرزا صاحب کو مفتری کہتے ہیں۔ اسکا جواب دیں۔ کہ اگر یہ افترا ہے۔ تو یہ سچا جوش اس بچہ (میاں محمود) کے دل میں کہاں سے آیا۔ جھوٹ تو ایک گند ہے۔ پس اس کا اثر تو چاہیئے تھا گندہ ہوتا۔ نہ یہ کہ ایک ایسا پاک اور نورانی **جسکی کوئی نظیر ہی نہیں ملتی** .... جماعت تو اس مضمون کو پڑھیگی مگر میں اس مضمون کو مخالفین سلسلہ کے سامنے بطور ایک بین دلیل کے پیش کرتا ہوں۔ جو اس

آج ویکھ نہ سکن عناد لوں کیڈا شور مخالفاں پایا اے
عاد ل مہدی دی پاک اولاد نوں یزیدیاں وانگ کر ظلم ستایا اے
(ع) علو نہ ذرے جیتا کرن قادیاں والے دشوار اے
جدوں حضرت مسیح موعود نے کیتی زاری ۔ دُعا استغفار اے
خالق دیتاں آپ بشارتاں کیتا معاملہ کل گھر بار اے
دسیاں نیک اولاد نشانی تیری نسل شمار ہزار اے
ہک بیٹے دی دسی خاص نشانی ہوناں اوس نے فضل سرکار اے
تیرا ثانی اوہ حسن احسان وچ اولوالعزم وچ عقل وچار اے
ہوسی خاص نشان اوہ رحمت دا صاحب عظمت دولتمند اے
اوہدا نام محمود بشیر الدین اوہا مصلح موعود اعتبار اے
اوہا فضل عمر بشیر ثانی جانشین اوہ صدر دربار اے
اوہنوں برکت روح الحق دی مسیحی نفس تے عالی وقار اے
چنگے کرسی اوہ روگ بیماراں دے عادل خطرہ دور آزار اے

حضرت مرزا مسیح موعود الہام بیان کیا ہے ۔ ... خدا کے فضل سے چار لڑکے پیدا ہوں گے ۔ تریاق القلوب صفحہ ۴۱

خدا نے نیک اور بابرکت اولاد کا وعدہ دیا ۔ اور پورا کر دکھایا سراج منیر صفحہ

۱ میری اولاد سب تیری عطا ہے
ہر اک تیری بشارت سے ہوا ہے
بابرگ و بار ہوویں اک سے ہزار ہوویں

خدا تعالیٰ کا وعدہ تھا ۔ کہ میری نسل میں سے ایک بڑی بنیاد حمایت اسلام کی ڈالے گا
تریاق القلوب صفحہ ۶۴ ۲ بشارت دی اک بیٹا ہے تیرا جو ہوگا ایک دن محبوب میرا
کروں گا دور اس ماہ سے اندھیرا دکھاؤں گا کہ عالم کو پھیرا
۳ ایک اولوالعزم پیدا ہوگا ۔ وہ حسن و احسان میں تیرا نظیر ہوگا ۔ وہ تیری ہی نسل سے ہوگا فرزند
دلبند ۔ گرامی ارجمند مظہر الحق والعلیٰ کان اللہ نزل من السماء ازالہ اوہام صفحہ ۶۳۵
۴ پس مصلح موعود کا نام الہامی عبارت میں فضل رکھا گیا ۔ اور نیز دوسرا نام اس کا محمود ۔ اور تیسرا
نام اس کا بشیر ثانی بھی ہے ۔ اور ایک الہام میں اس کا نام فضل عمر ظاہر کیا گیا ہے ۔ سبز اشتہار
صفحہ ۲۱ حاشیہ ۵ خدا نے مجھے وعدہ دیا ہے ۔ کہ تیری برکات کا دوبارہ نور ظاہر کرنے کے لئے
تجھ سے ہی اور تیری ہی نسل سے ایک شخص کھڑا کیا جاوے گا ۔ جس میں میں روح القدس
کی برکات پھونکوں گا وہ پاک باطن اور خدا سے نہایت پاک تعلق رکھنے والا ہوگا ۔ اور مظہر الحق
والعلیٰ ہوگا ۔ گویا خود خدا آسمان سے نازل ہوا تحفہ گولڑویہ صفحہ ۱۷
۶ الہام یہ بتلاتا ہے ۔ کہ چار لڑکے پیدا ہوں گے اور ایک کو ان میں سے ایک

رف، فضل خدا دے نال اوس پڑھنا جلدی تے تیز رفتار اے
اوہنوں سایہ مہر ربانی دا ہیبت رعب تے سخن سچیار اے
ظاہر کرے جلال الٰہی روشن نور ہر دیس دیار اے
نزول اوسدا بہوں مبارک موجب ہوئے ظہور ستار اے
شہرت پاسی زمیں کناریاں جویں جھولا باو بہار اے
کرسی بند اخلاص اسیراں دی قوماں ملکاں تے فیض سدھار اے
ہونا اوسدا پاک تعلق ذات باری دے نال پیار اے
پاک باطن تے پاک خیال اوہ توکل تقوے بھتیں کم سنوار اے
پر ظاہری باطنی علموں خزانہ جویں بھرپور سرکار اے
ہوسی سخت ذہین فہیم اوہ وافر حلم تے خلق سردار اے
عادل اوسدے حق عبارتاں نہیں جنہاں دی حد شمار اے
رق، قادیاں وچ پنجاب دے بٹالے کول اک نگری سنگھار اے
مولا اپنے فضل تے کرم دی کیتی ہک نگاہ سنوار اے
لگے ہندوں نوں بھاگ سوتے ہویا شترا بخت بیدار اے
تسی دہرتی نوں مدتاں ہویاں بدل رحمت دے برتی مہار اے
اگے کرشن مہاراج تے رامچندر گوتم بدھ بھی کیتا سدھار اے
ہن امت نبی کریم دی ٹھیکہ لیا ہمیشہ داتار اے
اگوں فیض دا کل خزانہ ایسے امت دے رہنا وچکار اے
مسیح آگیا ایسے امتوں دسی نبی جیہوں گل سچیار اے
امامکم منکم تہاڈا آساندے وچوں سردار اے
اوہ شادی کرسی اتے بیٹے ہوسن اوہدا اکھڈنا بہت پروار اے
میری ہوسی نسل پاکیزہ مہدی دیا کھول ہنجار اے

حاشیہ مصلح

میں تجھے ایک رحمت کا نشان دیتا ہوں اسی کے موافق جو تو نے مجھ سے مانگا۔ سو میں نے تیری تضرعات کو سنا۔ اور تیری دعاؤں کو اپنی رحمت سے بپایہ قبولیت جگہ دی ہے ... بشیر اول کے ساتھ فضل ہے جو اس کے آنے کے ساتھ آئیگا۔ وہ صاحب شکوہ اور عظمت اور دولت ہوگا۔ وہ دنیا میں آئے گا اور اپنے مسیحی نفس اور روح الحق کی برکت سے بہتوں کو بیماریوں سے صاف کرے گا۔ وہ کلمۃ اللہ ہے کیونکہ خدا کی رحمت و غیوری نے اسے اپنے کلمہ تمجید سے بھیجا ہے۔ وہ سخت ذہین و فہیم ہوگا۔ اور

دل کا حلیم اور علوم ظاہری باطنی سے پر کیا جائیگا۔ اور تین کو چار کرنے والا ہوگا۔ فرزند دلبند گرامی ارجمند مظہر الاول والآخر مظہر الحق والعلاء کان اللہ نزل من السماء اس کا نزول بہت مبارک اور جلال الٰہی کے ظہور کا موجب ہوگا۔ نور آتا ہے نور جس کو خدا نے اپنی رضامندی کے عطر سے ممسوح کیا۔ ہم اس میں اپنی روح ڈالیں گے۔ اور خدا کا سایہ اس کے سر پر ہوگا۔ وہ جلد جلد بڑھے گا۔ اور اسیروں کی رستگاری کا موجب ہوگا۔ اور زمین کے کناروں تک شہرت پائیگا۔ اور قومیں اس سے برکت پائیں گی۔ اشتہار ۲۰ فروری ۱۸۸۶ء مصلح موعود کے حق میں پیشگوئی ہے۔ وہ اس عبارت

ے شروع ہوتی ہے۔ کہ اس کے ساتھ فضل ہے۔ جو اس کے آنے کے ساتھ آئے گا۔ سبز اشتہار ص ۲

ہک ہوسی پت چھوڑواں چن بدر دی جویں چمکار اے
عادل ہوسی شمع نورانی جا تن جگاں تے چھڈ نا کھلار اے

(۲۲) کلیاں روپ سہلائے ڈٹھی مہدی دے باغ بہار اے
مطابق پیشگوئی ۱۰ جولائی ۱۸۸۸ء دی خبر سنجار اے
۱۲ جنوری ۱۸۸۹ء پیدا ہُش لاڑے دی ہوئی آشکار اے
سوہنا بیٹا خلیفہ محمود احمد ساریاں مومناں دا چھڑا دلدار اے
۱۴ مارچ ۱۹۱۴ء وچہ جا منصب خلافت دا بھار اے
مطابق وصیت خلیفہ اول دی نالے بشارت مسیح سچیار اے
دامن پکڑ لیا ساری جماعت نے لیا اپنا من سردار اے!
عادل جاگے بھاگ جماعت دے خلیفے چھڈیا حال سنوار اے

(۲۳) لاڑا موہری جنج دا سچا خلافت دا ایہ حقدار اے
ساڈا شفقت دی کان امام ایں کردا عاجزاں نال پیار اے
ثانی باپ دا حسن احسان وچہ پیارے مہدی دی ایہ یادگار اے
ساڈے کول امانت ایہ یار دی کرنی ایس توں جان نثار اے
سرو سوہندا وچہ جیوں چمن دے فضل عمر دی سوہنی بہار اے
کول قمری پیہیا بولدے کڈھیا بلبلاں راگ ہزار اے!
مہک پھلاں لتے چہک پرندیاں کوئی بدھا ٹھٹ گلزار اے
کھلے آون خوشبو دے دوروں اوندا اتنز ہبکار اے
ہوندا ایہا دماغ معطر کھلا شیشیاں پکڑ عطار اے
عادل اونہاندے بھاگ سولے پایا نوشے دا جنہاں دیدار اے

(۲۴) مسئلے دین اسلام دے رونق مہدی دے لگی دربار اے
کنیں پئے گھنون عرفان دی چھڈیا علم دا کھول بھنڈار اے
اوہ نگری نور ظہور دی جتھے بانکا جیہا شہریار اے!
کول پاس وزیر سیانے وچہ سوہنا جیہا شاہ نگار اے!
میں ساری دنیا نوں فتح کر لیساں پیا سوچدا ایہ سالار اے
فوجی دستے کول کھلو تے کسے حکم دی انتظار اے
کوئی کابلی تے کوئی پشاوری چڑتل کسے دی وانگ قندھار اے

وسکہ جہلم۔ گجرات۔ سیالکوٹ وطن کسے دا جھنگ حصار اے
عادل ہوئے اکٹھ جو کوٹ دے ہر کوئی خدمت دے وچہ تیار اے

(۸) انترے قافلے شرق دے لاڈے مہدی دے ہتھ مہار اے
حاضر کھلے ہجوم ولایتی رو کر نذراں نہ کجھ اُدھار اے
بھرتی اوہ فوج دی کرے ترابی لیندا التقوی دا ویکھ نکھار اے
منگے دل تے جان نذرانہ اوندی مشکل وت بھی وار اے
پہلوں میرا ہی نمبر اے یا حضرت بندا ایہا جو مکھوں اصرار اے
ول ول ڈھاندے پئے پروانے دلوں اُٹھ گیا صبر قرار اے
اپنے آپ ہی وانگ چکوراں ہوندا ہر کوئی بیا ٹلہار اے
زر۔ زمین۔ اولاد۔ قبیلہ جان نال بھی چھڈ تا وار اے
عادل پئے گئے بند جموراں دے پتہ کوئی نہ کد گھر بار اے

(۹) وقت اوہ ویکھن والا سو دا لال عجیب دیار اے
زبانی دمدم عرض سوالیاں ہوندی پئی منظور دربار اے
کھلے کے باپ فرزنداں نوں منگدی پئی رنگروٹ سرکار اے
حاضر نوجوان اوتا دے لے کمر بستہ جویں خدمت گار اے
شکلاں نیک تے روپ سوائے سوہنی ضبح تے شان ابرار اے
حکم ہو گیا دور ولایتاں دا کرنی وچ تبلیغ پرچار اے
اپنا وطن تے خویش قبیلہ پیارا جو کوئی دوست یار اے
بیوی۔ بچے۔ آرام آزادیاں نالے چھڈ جاناں گھر بار اے
رضا الٰہی حکم خلیفے دا ہوندی نہیں مجال انکار اے
قربان کرکے ساریاں خواہشاں جا کیتا بھار تیار اے
صَلَاتِیْ وَنُسُکِیْ وَمَحْیَایَ وَمَمَاتِیْ قول قرار اے
ساڈی نماز۔ روزہ۔ قربانی۔ جیون مرن دی جیہڑی رفتار اے
سب للہ رب العلمین۔ کارن رب دے وچ دیار اے
عادل وڈے بیا دین محمدی ساٹوں چھڈیا خلیفے تار اے

(۱۰) ہدایت کارن دنیا دی چھڈیا اپنا کم کھلار اے
ٹوراں ماہیاں ڈھول کھمائیاں تناں بس تیجیاں توں جان ٹلہار اے

تہاڈی زندگی وقف اسلام توں خلق نیک دلیل ہتھیار اے
عمراں وڈیاں تے بجنت سوائے قسمت نیک تبلیغ دی کار اے
تہاڈیاں باہیں حوالے محمودؔ دے صنامن اللہ ہی آپ چکار اے
اساں بتری دہاراں بخشیاں چھڈیا خلیفے دے سر توار اے
بسچہ مکھ پچھاں نہ موڑناں دہرنا اگاں ہی قدم سنوار اے
شالہ فتح نصیب میدانوں اوہ پردیسیاں دی آپ سہار اے
اساں تساں ہن میل نصیب دے دور گیاں دی خبر کرتار اے
منتاں منیاں ملن مراداں دسکاں لہن تے کالجے ٹھار اے
ہوندے بھیناں نوں ویر پیارے فراغ کردیاں ہنجواں ہار اے
شالہ ساجھاں قائم دنیا تے ساڈا مان تران تے بھار اے
سایاں کریں توں دور بلایاں سانوں تیری رضا درکار اے
کولوں ہمسایاں دین ودھایاں خوش قسمت ماں باپ سکار اے
عادل جنہاں دے ویر مبلغ کارن دین رسول دیار اے
دل لشکر جرنیل محمود دا چھایا دنیا تے ابر بہار اے
وار ووار مبلغ پئے نکلدے نالو نال جیوں حکم سرکار اے
اسباب ظاہری بالکل تھوڑا اے بیڑہ توکل تے شوہ چکار اے
صرف حربہ ستھ قرآن دا فقط آسرا دعا استغفار اے
جَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا جہاد اکبر دی ایہہ تلوار اے
سوداگر نکلے خاطر نفع دی اپنی عاقبت لینی سنوار اے
جویں جنجاں چڑھن سوہاگ دیاں لاڑے ٹرن تے پوندا چھنکار اے
سر سہرے شوق اُمید دے گل وچہ رضا دا ہار اے
پیاں اللہ نوں سونپن مائیاں مراداں ملن تے فضل غفار اے
شالہ جھبدے ملن مبارکاں ڈولی مقصد دی لیوتی سنگھار اے
عادل منتاں تے لکھاں شکر اے جی خیریں جیوندیاں پھیر دیدار اے
(دعا) اللہ دی آس مسافراں زمانہ دشمن دے تے ملک گنوار اے
کرنی ونج حکومت اے ذلت نے باغی مولا توں دیس کفار اے
بندے کھسنے جلکے جونویں لگنی ساں توں سکوڑ تے خار اے

اوتھے کوئی آشنا نہ دوست اے اللہ باجھ نہ کوئی مددگار اے
دعا خیر دے ہتھ اُٹھاؤ منگو خیر جے سفر دشوار اے
کھلا خلیفہ کرے نصیحتاں جویں فوج دا سپہ سالار اے
ناظر تیں دیہن کھلوتے ہور جیہڑا کوئی تجربہ کار اے
بیناں جہل گے بیڑا ہو یا قافلہ ٹرٹ تیار اے
بھیا ایں نیناں نیر وگائے ماواں جھلیا نہ گیا پیار اے
گڈی وسل چا کیتے ٹر پئی وے بدھا وانگ ہوا گھوکار اے
ایہ نظارہ ہور کدائیں جذبہ ڈٹھا نہ وچہ سنسار اے
ساڈی ریس ناں ایس جماعت نال دنیا کر دی پئی رشک لاچار اے
کاروبار تے ویکھ نظام نوں سینے حاسداں گرم انگیار اے
عادل ایہو جیہے وچہ حالات دے کامیابی دلیل ہتھیار اے
(ہی) ایکڑ ہر کوئی مارد ا مشکل کرے کجھ وکھاں ایں !
وطن چھڈنے لئے ماراں کھانیاں تبلیغ کرنی وچہ خلق ناداں ایں
جتنے ہین اسلامی فرقے نصیب کسے نہ ایہ فیضان ایں!
ذمے کم ایہ ایس جماعت دے ناجی فرقے دا ایہو نشان ایں
وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ اُمَّةٌ جماعت چاہیدی اک سبحان ایں
يَدْعُوْنَ اِلَى الْخَيْرِ وَيَاْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ پچھان ایں
کرے دعوت دین اسلام دی نیک کماں دی طرف میلان ایں
وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ہونا پاس وچہ ہر امتحان ایں ؎
جماعت ہوندی نہیں بناں امام تو حاصل اساں نوں ایہ بھی شان ایں
زبردست خلیفہ مسیح دا ماہر علم حدیث قرآن ایں ؎
شالہ صحت تے عمر درازی فتحیاب اوہ ہر میدان ایں
جادو پھونکیا اوس جماعت نوں دیوانی ہوگئی سن فرمان ایں
چپہ چپہ زمین دا ابھا لیا کونے کونے تے شور فغان ایں
کھٹے ملکاں تے مشن جماعت دے جھنڈا جھلدا نال اعلان ایں
شاہنشاہ محمدؐ عربی نائب غلام احمدؑ سلطان ایں ؎
عادل چڑھی آ فوج اسلامی جیندا جرنیل محمود جوان ایں

سی حرفی دوئم

(ا) احمدی واننگ دلو اپناں پھیرے مُلکاں سبھناں تے پاگئے
چھڈ دیس گھر بار لگا تنے ہو کا مہدی دا جگ سنا گئے
اپنے وطن عزیز بھی چھڈ دتے خاطر دین دی ہو فدا گئے
کئیاں مایاں دے نیچر ٹے سجارے اکھیں تو ہو جدا گئے

مولوی جلال الدین شمس

کئیاں دین پچھے تلواراں جھلیاں دمشق وچہ پیغام پہنچا گئے

قاضی صاحب پشاوری

محمد یوسف تے فیر پستول دے پشاور وچہ شریر چلا گئے
جان تلی تے دھر مبلغ حجت پوری کر ادا گئے
مخالف ضد توں باز نہ آون شرارت وچہ اوہ قدم بڑھا گئے

ملک عبدالرحمن صاحب وکیل گجراتی

کو لوتارڑ دا اُٹھیا موذی۔ خادم وچہ مقابلے آ گئے
جان نکلدی دیکھ سلیم نوں ڈٹھیاں شیراں نوں ہوش خطا گئے
گھر جنہاں دے لوڑ اصلاح دی بھیڑاں مارے اوہ اگے کیوں آ گئے
فاضل علی محمد اجمیری قلم نال وہا دریا گئے!
سوہنے بلکے پہلوان قادیان دے ٹیک پہریوں شرم حیا گئے
دھن ماواں جمن والیاں کمایاں جنہاں دے پت کما گئے
عادل ڈاہے دین دے ویری دھماں وچہ میدان دے پا گئے

(ب) بر اعظم ساری دنیا دے ساڈے خلیفے دے وچہ دھیان دے
اشاعت دین اسلام دی کیتی وچہ شام فلسطین۔ کنعان دے
افریقہ۔ روس سپین۔ امریکہ ڈیرے لائے وچہ انگلستان دے
مولوی عبدالرحیم درد نوں دوروں پادری لنگھ سچھان دے
نالے سالٹ پانڈ تے گولڈ کوسٹ وچہ شیر نے فضل الرحمان دے
بُت پرستاں نوں راہ وکھایا کیتے طالب رب رحمان دے
کالیاں گوریاں نوں بھائی بنایا فرق رکھے نہ نیچ او جان دے
اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ اِخْوَۃٌ تے نا ہے رہ گئے عمل جہان دے
لنکا۔ ماریشس دے دورے دُھیاں جھلیاں وچہ ایران دے

انلی، روم، پولینڈ، البانیہ۔ ذکر حاجی احمد ایاز خان دے
ہانگ کانگ تے جاوا سماٹرا مشن سنگاپور، چین۔ جاپان دے
خادم احمد دے مارن پھیریاں شوق دلوچہ حق ورتان دے
عادل تیز رفتار ترقی دی روکاوٹ کسے نہ وچ میدان دے
دت، تبلیغ دے فکر جماعت نوں دیکھ دین دے حال احوال نوں
لشکر محمود دے دھاڑیں ماریاں جھلے کوئی نہ جوش اوبال نوں
دیانند تے احمد دیاں فوجاں لڑیاں پیاں شاباساں فتح محمد سیالنوں
اسلم جیہاں ویکھ جواناں نوں پنڈت ودوان بھل گئے ڈھالنوں
غلام رسول دکھالی شیر دی جھلے کوئی نہ راجپیاں دی جھالنوں
ملکانے بھی عمراں یاد رکھیسن شدھی دے ایس بھونچالنوں
بھلسی ساندھن دی جنگ نہ آریاں توجس چھیڑیا دھس پتالنوں
جیہڑے اہلحدیث تے سنی اوتھے گئے تبلیغ منشاں نوں
آکھن آریئے بیشک ہو جاؤ پر ناتساں نہ احمدی جال نوں
پچھوں یاد بیوں نے ہویاں بھیڑاں دل ملاقات عیال نوں
پیاں یاد اوہ عید جمعراتاں حلوے منڈے دی تلنگ بھوکھالنوں
بھنے رناں کھسکا کے نسے کیتی گئے بدنام ٹکسال نوں
عادل تگے نہ سال چھماہیاں گلوں سٹ گئے جھب جنجال نوں
دت، ثابت صدق نہ جنہاں دا پہنچن کدی نہ اوہ کمال نوں
راہی پاندھی اوہ توڑ نہ اپڑن کدی منزل مقصود خیال نوں
اوجھڑ پون جو سڑکاں چھڈ کے پھلی پیریں ہو مڑن زوال نوں
امرتسری جرنیل بڈھڑا اے تکے بلے کوئی گرد ہمتال نوں
جس وقت بھیڑاں بن گھلوتیاں کھلیاں چھڈ گئے دین کنگال نوں
اوہناں اسواراں رن نہ مارے ہتھیار جنہاں دے کھڈ ڈنگال نوں
اوہناں ستاں کدی نہ ماریاں جہڑے کمبدے سن گھڑیال نوں
سیاہورے ناریں نہ کرن آبادیاں پیکے جنہاں دے چاہن دیال نوں
عادل اوہناں پردیس کی کھٹنا ل جنہاں چت اوداس عیال نوں

(ج) جگاں تے چانن لائے شعلہ قادیان وچہ ابرار دا

جیہڑا حق تحقیق نوں پاوے مرض جاندا اسے چھوڑ بیمار دا
کیڈی ہیبت شان خلیفے دی متھے لگنا کم دشوار دا
شاگرداں وہدی دیاں دھماں پایاں جہناں فکر نہ گھر تے بار دا
پہرے دار محافظ اسلام دے چوراں حوصلہ لوے نہ وار دا
مفتی محمد صادق دیاں امریکے دھماں جہناں سید ھیا دیس کفار دا
مفتی صاحب دے فوٹو چھپ گئے مقابلہ کرے نہ کوئی سیچیار دا
ساوی پگڑی تے عینک دیکھ کے بولن ہکو لفظ انکار دا
دریا کدی کسے نہ ٹھلے اگوں ڈکا گھت انبار دا
نیر بہنچا وچہ صحرائے اعظم دے دھپاں تتیاں سیک انگار دا
عادل چڑھیا سورج اسلامی مغرب طرفوں نور چمکار دا

(ح) حکم خلیفے دامن کے مبلغ ذمہ گئے چا سد ہار دا
ناظر دعوت تبلیغ جوشیلا سید ولی اللہ شاہ للکار دا
اوہنوں ہر دم جوش بے چینی فکر صرف تبلیغ دی کار دا

— موجودہ ناظر دعوت و تبلیغ

مولوی عبد المغنی نوں شادیاں چھوٹاں بیگھاں دے ویکھ اولاد دا
کلاں بھری جیوں وچ مشین دے پرزے دیندے کم وده کار دا
جلال الدین گاہیا ساری ہند نوں رامچندر بھی ڈھٹا زور کھڈکار دا
گئیاں شمس دیاں دور شعاعیں جیندا اوپرا چھٹ ہلکار دا
مولوی اللہ دتے دی جھال نہ جھلی سیتہ دیہوراں لیا راہ فرار دا
ظہور حسین کٹی قید بخارے نام بندیاناں نوں دسیا یار دا
مولوی شیر علی خاص فرشتہ ترجمہ انگریزی نوں پیا سنوار دا
میر قاسم علی نوں ویکھ کے دھرم بھکشو تو جھلد اول تکرار دا
اوہدی آمد نوں آریئے جاندے ببر شیر اندا کھل اوتار دا
سوٹاں مارے سنیارا ہکو کافی و دان لوہار دا
عادل اوسے گھسوٹی دے آکے بھانڈا جاندا بھج مکار دا

(خ) خرچ کے جان تے مال نوں کھٹریاں دے موڑ موڑ اگئے ٹے

کھوجی اوہڑے کھوج بھلیندے ڈانگاں میہاں دے سوانگ ورسا گئے
بہ گیاں یونیں دیاں چوکیاں تسلط جور اُلٹے تے واہ جما گئے
آگے یادری آہے پھیرے مار دے لگے مال نوں جور جورا گئے
ہن جگ پیا گیں نورانی کئی جان تینگ جلا گئے!
کئی مار نشتس تے فارس جا نشتے کئی کابل وچہ سیس کٹا گئے
مُکھ موڑ گئے دینا فانی توں اگاں اپنے گھر بنا گئے
نہیں بُھلدے ظلم یزیدیاں دے کربل وچہ حسینؓ کوہا گئے
تا ہے گُھلے پھٹ پرانے ظالم گھٹ کے لُون شجا گئے
نکل جاون ارمان ایہہ دلاندے جے ویلے کئی خیر دے آ گئے
ملیا ظالماں ظلم دا بدلہ جھیڑے غضب خدا بھڑکا گئے
اماں اللہ نوں ہار نصیباں دی تاج تخت دی وہوڑ دُھما گئے
سارے مفتی تے قاضی لد گئے بدلہ خون بدوسیاں پا گئے
طرح طرح دے دُکھ اُٹھا کے بیچے سقے تو دانت لہا گئے
اعادل مان نہ رکھیئے دولت وانگ چھاویں ڈھلدے ڈھل ڈھلا گئے
(۵) دل وچ تانہنگ پیار یاندی رہندے ہر دم شوق دیدار دے
کیڈی واسی نیک قادیاں دی سوہنے چہرے نیک ابرار دے
جگیں لڑے اعلان حکیماں دے علاج جسم تے روح دا کر سنوار دے
آون مہکاں عطر پُھلیل دیاں کئی کھلے ہٹ عطار دے
کئی دفتر پریس تے کتب خانے سوہنے ہٹ بازار دے
کارخانے سوہنے انجن دے جھوں ٹُھن آواز گھمکار دے
آکھو حاسداں نوں مُوتو بغیظکم مرو پئے کلہاں وچہ آزار دے
بورڈنگ تے ہائی سکول دیاں واہ عمارتاں نظارے باغ بہار دے
چمن بوٹیاں رکھ ولائتی لگے پالو پال قطار دے
چنن - سرو - زیتون - صنوبر - پپل - بوہڑ تے چیل بیار دے
بیری - شیشم - شمشاد - کھجوراں - جامن - نم لدے برگ بار دے
چھاں سگنی تے گُھٹے ٹھنڈی پرندے کھب سنوار دے

گاون قمریاں۔ بلبلاں۔ کوئلاں تیتر۔ مور پئے چہکدے ڈاردے
چمن احمدؐ دے وچ بہاراں شہزادے ٹہلدے نازبیار دے
عادل گڈی گئی چڑھ محمودؐ دی پگھاں آئیاں وچ اولاد دے

دخ، ذوق تے شوق تبلیغ دے باغیں شور لئے ذکراذکار دے
خوشبوئیں شریعت دیاں ہلیاں جلوے ظاہر تے باطن چمکار دے
کئی معرفت دے کھوہ پئے چلدے گڈمن سریلے راگ جھنکار دے
نالیاں وچ پیا پانی ہندائے لئے اُڑ انے چھڈ دائے بھن نسار دے
اکھیں بھڑدیاں ویکھ ہریاولاں سوہنے منظر سبزہ زار دے
چمبہ۔ روئیل۔ گلاب پھلواڑیاں وڈے سوہنے بھٹ گلزار دے
سورج مکھی۔ گل روس۔ گلخیرا۔ نرگس سوہنے نقش نگار دے
نیلوفر۔ عباسی تے موتیا۔ سوسن۔ گل داؤدی انار دے
آڑو۔ انب۔ شہتوت۔ خوبانی میوے بلخ بغداد تاتار دے
سیب۔ بہی۔ انگور۔ بادام۔ کشمش۔ کابل غزنی ڈچمن قندہار دے
ناشپاتی۔ لوکاٹ۔ پھگواڑے جامن سردے خربوزے بار دے
طالب حق دے جلکے ویکھن سودے دین رسول بازار دے
اوتھے ماں باپ بھی یاد نہ رہندے اندیشے جاون بھل گھربار دے
کارن مومناں سچ بہشت اے شعلے حاسداں واسطے نار دے
عادل ظالماں کدوں ہدایتاں جنہاں بدھے لک انکار دے

دس، رہندی سک ہمیشہ سینہ بھکدا اے وانگ انگیار دے
کیتا زخمی دل جدائیاں سر تے پیگئے بوجھ افکار دے
مارسٹیا اے یار دی دوری جھلنے پے گئے وٹ سنجار دے
ملئے افسوس جے ہین دور اڈے ساڈے رہن جناں تیں یار دے
ادرحماں سنتجاں دا تخت ہزاریول اینڈے ٹیرت طرف کوہ جاندے
تسلی دیندی اے واصبح دی آون روز سہنڑے یار دے
خواب وچ ملاقات حبیب دی کرے روشنی قلب گنہگار دے
مولا کٹ جا منزل دکھاں دی جھبدے وچہ پہنچاں دربار دے

عادِل دیہہ توفیق دِلگیراں نوں ڈیرے دارالامان خدمتگار دے
دف، زمیں اوہ برکت والی وسے نور پیا اوس مکان تے
شالہ وسّے ہیٔ جھوک پیار یاندی تتی دانہ کھلے قادیان تے
سانوں ڈمدم سِک محبوب دی دہوئیں اُٹھ جان آسمان تے
اوہناں لوکاں دے بھاگ بھلیرے جنہاں ڈیرے لائے وچ استان تے
سانوں سال دی وِتھ دورا ڈی آوے ستیاں نوں پھیر جگان تے
ہُن ہوہ لوں جلسے دیاں تانہگاں خیریں رہیاں جے مین یراں تے
ہووے پھیر متا ہیناندی پوے پھر پھل جہاں کتے!

الہام صحیح ہوا

بصرے بغداد وں خلقاں چکیاں پے گئی دُھم ایران تے
دلی پشور، کلکتیوں پئی لگدی جھک ملتان تے
یاتیک من کلّ فج عمیق دوروں دوروں پئے آن فیضان تے
عادِل برکت ایس الہام دی پوری ہو گئی سچّے انسان تے
(س) سِک دیدار دی طالباں گھڑی آئی نزدیک فیضانان دی
جھک لئی اے ڈور محمود نے پئی لہندی فوج میداناں دی
نیھتے آ گئی ڈار کبوتراں دے عیتی بلبلاں تانگ بستاناں دی
بیشل گڈیاں وار نہ آوندی آوے ڈمڈم گھوک وہراناں دی
جھلی جھال نہ کسے توں جاوے ہڑھ ندی دا کا نگ مہماناں دی
وسّع مکانک سچ فرمایا کیڈی پے گئی لوڑ مکاناں دی
یاتون من کلّ فج عمیق سُتھنے دور دے ڈھک ساماناں دی
اتنی خلقت دی ویکھ دیوانگی لگے حاسداں سڑ ودھاناں دی
ارض حرم دا ویکھ نظارہ ہوندی ہوش گردان ناداناں دی
عادِل خلقت دے آیڈ ہجوم دی آہی پہلے ہتیں خبر آسماناں دی
دش، شاہی شان شوکت نوں عقل ویکھ حیران پردہاناں دی
جلسہ گاہ دے وچ تقریراں قوت سُن کے تیز ایماناں دی
جدوں آمدن ہووے جرنیل دی کوٹھی ڈہاندی آپئی پہلواناں دی
پوندے آ گڑ گج نے ٹلیاں دے گھوکر موٹراں لوے گھمساناندی

الہام صحیح ہوا

پیاں گھوڑیاں کمیندیاں اسواراں وِچ ایماناں دی
سڑکاں گلیاں تے وِچہ بازاراں وردی پا کے فوج جواناں دی
کارن استقبال خلیفے دے ہوندی بند وپار دکاناں دی
سوہنی چڑتل سپہ سالار دی شاندار اے ڈِھے تھنیچ کماناں دی
پیا پوندا رعب جہان تے دھمک مغلاں دیاں خانداناں دی
دسے ہوونہ کتے نظارہ ایہو جیہی تنظیم مسلماناں دی!
اِخلاص۔غیرت۔اتفاق تے نیکی۔نمونہ جوش تعمیل فرماناں دی
پوندا اے یاد اوہ وقت صحابہ دا انداز ہ ہمت ڈِٹھے مرداناں دی
عاؔدل رل جا ہو سنگ امام دے یاد کر لیو عہد پیماناں دی
(ص) صفاں بنھ جماعتاں کھلیاں کرن اوڈیک دیوان تے
جدوں نوشے دِتی آن وکھالی اللہ اکبر دے ورد زبان تے
چڑھی آکر گُرٹ تکبیراں دی زندہ باد محمود جہان تے
صفاں بنھ امیر وزیراں سلامی دِتی اُٹھ نشان تے
غازی ملکاں دے ہوئے اکٹھے صدقے ہوون بیشر پہلوان تے
خلقت کملی ہوئی ڈگدی درشن ماہی دا لُٹ فیضان تے
جن ویکھ چکور نے صبر ہوندے پروانے بیؔ ڈہان شمعدان تے
عاشق رجدے ویکھ معشوق نوں طالب تُل گئے سدب کان تے
دربار شاہی لگ کھلوندا اے پئے فیصلے ہوون قرآن تے
حضرت عمر دی دہاک مثال اے سوہنی جھبن پئی جاندی شاہجہان تے
اورنگ زیب دا شاہی ضابطہ عالمگیر دی صفت زمان تے
عاؔدل تورا ویکھ شریعت دا پوندا خوف گنہگار جان تے
(ض) ضامن اے دین دیاں غمناں سوداگر بیٹھا اے معرفت دی کان تے
سوالی شاہ گدا دوارے دا خالی دامن نہ کوئی استان تے
کھلا ہٹ صرافی دا ملمع چڑھے نہ کچ سامان تے
کھوٹ کھرے رکھیں وکھ نتاریا ملشے دیتیاں دھر میزان تے
موتیاں۔لعلاں دا مینہ وسیا دولت شہری جا سب لٹان تے

لیندے جھولیاں بھر جواہری مالا مال پلے ہون دکان تے
پر انھیاں نوں پتھر جا پیدے ناقص عقل نہ نظر پچھان تے
جویں بد شکلاں نوں شیشہ لدھا سٹیا کو جھا جان چٹان تے
خالی دامن اوہ مڑن گلزار توں قدم ہور کھان سد النقصان تے
عادل تسے آون دریا توں ظلم اپنی کرن اوہ جان تے

(ط) طالباں طلب حقیقت دی ورلے جانن معرفت دے حال نوں
علامت سیج دی درد اسلام دا خلیفۃ المسیح دے ویکھ جمال نوں
دان کرن گوہر قتابی جانن کھوٹے تے کھرے دی بھال نوں
ایس منہ نوں کوڑ چپیڑ دا اودھر سدا نہ جھوٹھ دی چال نوں
چھٹ گھنڈ ہکسامیاں بولنا کوئی کر یو پیش مثال نوں
نال معارف کھول قرآن دے ونڈنے طمع نہ ہک ریال نوں
فضل عمر دے وچہ زمانے پہنچتا فضل کمال نوں
سمندر علم دا اٹھا ٹھاں مار دا دشمن سڑدے ویکھ اوچھال نوں
بھانویں لاں لکھ پئے مارن پہنچن کدی نہ مہدی دے لال نوں
منکر دی اکھ نہ مول پچھانے قدر محبوب ذاتیہ بلال نوں
عادل چوراں آن پھوکت چراغ دی پروانے تاہنگن بخت وصال نوں

(ظ) ظاہر فضل ربانال بھاگ لگائے منگلاں دی ذات نوں
یؤتی الحکمۃ من یشاء لیندا جن اوہ نیک صفات نوں
کھڑے تازے پھل باغیچیاں دے ڈکے کون برات نوں
نوشے محمود توں صدقے جاواں جس بخشیا آب حیات نوں
دل نوں گئیاں ہو روشنیاں جویں شمعدان جمعرات نوں
سوہنے منن سرماکلے عارف اللہ دی ذات نوں
چشماں مسمریزم بھریاں کشش کیتی جن وحیوانات نوں
پروانے کھلے وچ اوڈیکاں اگوں بھل نہ سکن سمجھ دی بھات نوں
رب بخشیا علم کلام دا ظاہر کیتا آن کرامات نوں
موہوں جھڑدے پھل بے قیمتے جھکن قسمت والے اوس نبات نوں

رب بھیجیا طبیب بیاناں ہو دکھ اجے نہ چھڈن بدعات نوں
فِی قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا تاپ کم ذات نوں
توتی دمدم ویکھ جماعت دی اگ حسد دی ساڑے خباثات نوں
عاڈل جاندے اوہ دور ہدایتوں جھیڑے بدن نہیں عادات نوں
دع، عقل داناواں داڈولڈا ہا جو کھندے بے زور سجان تے
ساڈا شام کوئی سندر سوہنا قربان فضل عمر دی شان تے
جنہاں ہتھیں لیاں محمودیاں اوہ بیٹھے دنج عرفان تے
سکے رکھ بھی سبزی پا گئے پھیرا گھتیا جس ویران تے
بیلی رحمت دے بھیڑیاں لائیاں ترو کے بوٹن ایمان تے
ندیاں وچہ شوکاٹ سنیندا اے پانی پیا جاندا اکھوکیاں تے
رُت مخلاں دی بھوں جاندا اے اکھ سجناں دی اسیجان تے
عیسائیاں آریاں نوں فکر جیڑے کے رعب چھایا ہندوستان تے
حاسداں واوس نہ چلیا ابھندے مشورے نت لیکان تے
اہناں بوٹیاں دا سائیں نگہبان اے بھلت دشمناں زور تران تے
شالا رہوے بہار ہمیشہ کدی بھوویں نہ رُت خزاں تے
عاڈل بے معرفت دے پکے مالی کھلائے مُفت ودتاں تے
دع، غیرت مند خلیفہ رکھدا دین دی ودی اوہ غار اے
ساڈا شفقت دی کان امام ایں روشن دتا سد دلدار اے
ساڈیاں طالباں طلب دیدار دی ہکو الفت دی نظر درکار اے
کیہڑا انتظام ملاقات وا بادشاہ دا ایہہ دربار اے
چڑیں وچھیناں دا میل پیا ہولدا ئے رہندی کائی نہ حد پیار اے
مبارکاں وہن سہیلیاں ساڈا نوشہ کوئی پھلاں دا ہار اے
تکن نہو اک جھات سہیلیو بیٹھا کرن کوئی وضعدار اے
کوئی بدلیا روپ ملائکاں یا آتریا نور انوار اے
ادی مٹھے بلون حفاں پیا ڈھلدا نور ابرار اے

پرتے جس ول نظر پریم دی بیڑا اوسدا سمجھ لیو پار اے
بک واری اودہروں وچھڑوں تیناں نوں وی رہنگدا دل فگار اے
عادل بھلیاں نہیں مطلب دے بوسن سجنوں جوں ابر بہار اے
دف)، فاضل - عالم تے متقی تہجد گذار تے حفظ قرآن سارے
نالے پتے کیسے نوں لبھدے وڈے فلسفی جہان بیان سارے
جھڑے نج حیکاون جھگڑے تولن کنڈی دہر میزان سارے
سچ جھوٹ دے گڈھن قطرے پانی دودھ دی بھال دکان سارے
وڈے وزیر مشیر سیانے جنہاں جان پچھان جہان سارے
وڈے آزاد خیال فلاسفر نالے بوجھ سیانے زمان سارے
قوماں ساریاں دے سگھڑ سیلے منصف ہیں دے مریدان سارے
سارے نیوں گئے ایس دوارے تے ہتھیار سٹ کے منگن امان سارے
شامل ہو گئے وچ جماعت دے بشمار ہر قسم دے خان سارے
کیہڑے منتر انہاں نوں کیتا کرو وچار سوچ دھیان سارے
سچ گل ایہہ نہ ہوندی نالے طالب ایہہ حق ایمان سارے
عادل کافی سوچن والیاں عادت بری جھوٹھاں نشان سارے
(ق) قبول نہ کرن شرارتی جنہاں لوڑ نہ گل ایمانان دی
اوندی شرم نہ مول مخالفاں نوں جی وندھم تیر شیطاناں دی
ترقی ایڈ مخالفت ہوندیاں ہوندی پاس جماعت امتحاناں دی
روز سہنے دکھ مخالفاں دے کارن صدق پرواہ نہ جاناں دی
نالے پلیوں جندے دیے حکم ہندواں مسلماناں دی
کیہڑی گل نے انہاں نوں چکھیا کیڈا لطف تے لذت رانان دی
طالب حق دے کرن گویڑاں اللہ مدد نہ جھوٹیاں انساناں دی
لَعۡنَةُ اللّٰهِ عَلَى الۡكٰذِبِیۡنَ - او ڈک کھاندے اوہ ہار نقصاناں دی
لَا یُفۡلِحُ الظّٰلِمُوۡنَ کامیابی ہوندی ظالماں نہیں میداناں دی
جیہڑے کرن افترا افتراء تے نازل اوہناں تے قہر دیراناں دی

فتح خاب ہن اقتری فرمایا گھاٹ مفتریاں سدا دیاناں دی
عادل اتھے آدٹ معاملہ عادر تانی اس آپ اماناں دی
(ک) کرم اساڈے جیئے گھڑی نیک اے اللہ دیں بھانی
ساڈا لائق امام تے پیشوا ساانوں جائز اے فخر الانی
ایس نعمتوں ہور جماعتاں خالی ہین محروم ربانی
اہل سنت والجماعت دا مطلب صادق اسا تے مہر ربانی
امام باہجھ نہ ہون جماعتاں لاڑے باہجھ نہ جنج سوہانی
شادی باہجھ نہ ملن مبارکاں فتح باہجھ نہ ڈھول دھمرانی
بادشاہ دے باہجھ رعیتاں جرنیل باہجھ نہ فوج لڑانی
جواناں باہجھ نہ ہون مقابلے ہتھیاراں باہجھ نہ سوہن کمانی
بھایاں باہجھ نہ حکم سرداریاں باہیں باہجھ نہ زور ترانی
لیاری باہجھ نہ دودھ ملائیاں دودھاں باہجھ نہ کھڑک مدھانی
گلے چھیڑواں باہجھ نہ جگدے کھیتی سایاں باہجھ نہ پانی
سبق استاداں باہجھ نہ لگدے گوروآں باہجھ گیان نجانی
عادل محنت دے باہجھ مزدوری خدمت باہجھ نہ قرب شہانی
(ل) لڑ محمود بشیر دے جھیڑ لگ گئے فضل رحمانی
خلافت باہجھ نظام نبوت دا چلے کدی نہ تک نشانی
وزیراں باہجھ نہ ہون صلاحیں حاکماں باہجھ نہ ضبط زبانی
اتفاق دے باہجھ آبادیاں اجوڑاں باہجھ نہ کدی ویرانی
پھلاں باہجھ نہ سوہن باغیچے خوشبوئیں باہجھ نہ پھل لتانی
باغیں رونقاں باہجھ نہ کوکلاں باہجوں مالیاں پھل نقصانی
گھوڑیاں باہجھ نہ سوہن سواریاں سواراں باہجھ نہ دھمک میدانی
شرم ہیت نہ باہجھ شرافتاں ساداں باہجھ نہ لاج خاندانی
نیک کماں توں باہجھ حیاتی ملکاراں توں باہجھ جوانی
مسیتاں سوہن نہ باہجھ نمازیاں دے آدروٹی توں نہ باہجھ مہانی

زاری باہجھ قبول نہ بندگی صفائی باہجھ نہ قلب نورانی
احمدی ہویاں باہجھ اسلام دی خدمت۔ تڑپ بہ نہ ورد زبانی
تبلیغ باہجھ نہ دین ترقی نمونے باہجھ نہ اثر زبانی ×
عادل حاذق دے باہجھ کامیابی کون آکھدائے بات احانی

(۴) ماہر امام جماعت داذکر وِچ جہان دے چل گئے
مسلماناں نوں آن اوبھایا۔ ہندو حق تجارت دے مل گئے
جدوں پکدے فصل اساڈے وہیلے کھا ایہہ مفت دا ہیل گئے
کئی وسدے گھر اوجاڑ سٹے چکی سود در سود دی دل گئے
سپاں پائیے دودھ پوا کے ڈنگ مار نوں کدی نہ ٹل گئے
اجے بدھواں نوں ہوش نہ آوے پے عقل دی وچہ خلل گئے
ساڈے ہتھاں دی کشتے نہ کھاون سمجھ سانوں ایہہ پنچ کول گئے
براکتیاں توں ودھ کے جانمے سانوں سٹ فترت دی ڈل گئے
آہنے جیہڑے یکوڑے دسیدے مالک نے میاں دے ہو وچ رل گئے
قبضہ کیتا آن جاگیراں تے کئی ڈھب قرقی دے ٹل گئے
گویا اگ لین نوں آئے آکے سارے گھر بار نوں مل گئے
لہو چوس غریب زمینداراں دا کیڈے موٹے ہو جیتڑ ل گئے
عادل بھیڈاں داویس نگھیاڑاں یار زمینداراں دی کھل گئے

(ن)، نزع دا حال زمینداراں وچہ کھٹیائی قرضے دی مل گئے
اُٹھی ایہہ تحریک قادیان تھیں تجارت کرے نہیں تسیں گل گئے
نالے چھڈ دیہو رسم رواج نوں قدم صاف شریعت تے چل گئے
مقبول ہوئی تحریک امام دی مسلمان تجویز تے چل گئے
گیاں نویاں بن دکاناں کئی پیٹ غریباں دے پل گئے
سود الیو دو کان اسلامی امداد اپنی آپ تے ڈل گئے
قرضے پل دے واسطے کوششاں نال دو جیاں لیڈراں دی لگ گئے
اوڈایاں نہر رپورٹ دیاں دھجیاں لکھنے کاغذ ہوا تے چل گئے

برخلاف مخلوط انتخاب دے تعداد موافق نشستاں مل گئے
ڈبدیاں بیاں نوں واہ بچایا دستہ صاف دربار دا مل گئے
کانگرس کیتیاں بہوں چالاکیاں لا کر فریب دے جھل گئے
مسلماناں دا حق بچایا راہ قوم دے بھلے تے چل گئے
سدا النفع نقصان سمجھایا دانے سنگ امام دے رل گئے
ہندو راج دے کھول منصوبے کر گاندھی دی گل نوں پل گئے
بھیجے آدمی کانفرنساں ول ذکر کانگرس نال بھی مل گئے!
عادل دشمن مسلم قوم دی راز کانگرس دے ہل سارے حل گئے
رووس گئے ظلم کشمیر تے ظالم ڈوگرے کر انتہا گئے
جدوں منگیا حق رعیت نے سمجھو گل نوں منہ پرتا گئے
اٹھی لہر خلاف جاں ظلم دے مطالبہ سن کے رنگ وٹا گئے
بھتوں سکھیناں بے گناہاں دی وانگوں ڈنگراں کھل لہا گئے
جاتا سنا خون غریباں دا پاڑو وانگ درندیاں کھا گئے
سٹیا قید دے وچ شرفا نوں نال لیڈراں کر جفا گئے
بد ہاشب امام اسلام دا وفد اسے نوں کئی بھجوا گئے
کیتے پیش حقوق رعیت دے قانون دی سمجھ اوا گئے
گھروں بھیجیا کئی وکیلاں نوں مقدمات نوں مفت نبھا گئے
بھیجے ڈاکٹر کئی قادیان تھیں مفت زخمیاں کر دوا گئے!
چندہ کر وصول جماعت توں دو ہزار ماہوار بھجوا گئے
بیوہ عورتاں نالے یتیماں خرچ اوہناں دا سن تیک بنھ گئے
کھڑی کیتی اے خدمت احرار نے چند کمفت دے کھاڑ کل گئے
آپ دے تماشا ویکھدے وخت گل غریباں دے پا گئے
عادل قوم نوں وچہ تباہی دے سٹ بن کے رہنما گئے
(۷) ہمت ویکھ امام دی کساں غیراں دے دل دی ڈھل گئے
جدوں لندن وچہ سیت بوائی دل حاسداں دے جل گئے

مرکز شرک دا وِنج لتاڑیا سادے پادری پوپ ہو ول گئے
کلمہ گو سجنا واہ توحید دا سُن بانگ رسُول دِی چل گئے
توفیق ملی نہ کسے بادشاہ نوں عالیشان پول محل گئے
حصہ ملیا اے ایس جماعت نوں شاباش دوہاں جہاناں دی جھل گئے
ہر جگہ حفاظت اسلام دی مسلماناں دا فاندہ ٹل گئے
ملکاناں شدھی دے ویکھ طوفان نوں دعویدار بھی مار تھل گئے
جدوں ڈھٹی فوج قادیان دی کافر وانگ چندڑے دے گل گئے
ویلے نال مہلتے آپڑے ڈبدے سیکے کئی تر وچہ ٹل گئے
سپاہی محمود دے ویکھ مقابلے ہتھ ڈاکوواں دے جھب ہو شل گئے
عادل دنیا واہ پکار اُٹھی گھنت احمدی دین نوں ٹھل گئے
دل لاگئے لگ کھلوتے حملے غیر مذاہب دے دین تے
ہندوواں کیتی ہتک رسُول دی نشانہ دہریا سردار المرسلین تے
جے چلدا حکم شریعت دا لگدا ڈنڈ قانون شیاطین تے
نہ ہوندی جرأت شریراں نوں نہ دِسدا قہر زمین تے
کئی راجپال تے شردھانند جیہے لعنت اللہ ہر بے دین تے
آپے تل پالونے بلدی تے آپے کٹ گئے غضب مشین تے
غیرت تکیتی مسلماناں لہر غضب دی ہر غمگین تے
عادل مومناں حُب رسُول دی آزمائش ایمان دی سد یقین تے
(۶) اُٹھی اگ فساد دی وِچہ ہند دے بے پھر ٹھل گئے
ودھیاں آپس وِچہ بغض عداوتاں ہکدوجے نوں کر قتل گئے
کیتی کوشش مرزا محمود نے جوش قوم دا ویکھ سنبھل گئے
جلسے سیرت النبی دے ہر سال ذکر دینا تے حضرت دے مل گئے
جلسے ہوندے شہر گراواں ہندو سکھ عیسائی سن گل گئے
واضح کیتی حیثیت رسُول دی ناواقف بھی سمجھ اصل سنگھے
شریف آدمی قوماں ساریاں دے تقریراں سن کے دِل تھیں ڈھل گئے

طریقے صلح دے واہ سمجھائیے سینہا کل قوماں نوں گھل گئے
عادل کردہ نہ ہتک بزرگاں دی جھگڑے ہو اس گل مُنحل گئے
دی، یقین تے صدق صفائی نیت جنہاں دی راس ہوئی
ہدایت ہوندی نصیب انہاں نوں قلب شمع بصیرت دی بلی
والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا تسلی
ویکھ اسلامی خدمات جماعت دی نالے خلیفے دی شان نولی — سورہ عنکبوت ع۷،
قاعدہ یسرنا القرآن بنایا کیتی پاک کلام سوکھلی
تحفہ دِتا شہزادہ ویلز نوں دعوت طرف اسلام دی گھلی
اگے لارڈ اِرون وائسرائے دے بابت مسلم حقوق دی چلی
تحفہ قیصرہ اگے مسیح موعود دعوت ملکہ نوں دین دی گھلی
ہُن بیٹے مرزا صاحب دے بیڑی وچ طوفان دے ٹھلی
ہر پہلو تھیں کر ترقی تازہ کیتی اسلام دی کلی
حالت دینی نالے دنیاوی کیتی ساری جماعت دی بھلی
کارخانے تحریک جدید دے جاری کیتے چا بلی
عاذل کئی بیکار جماعت دے جنہاں تھاں روزگار دی ملی

تبلیغی ڈھولے

ملنے کا پتہ:۔ چوہدری محمد دین صاحب عاؔدل مدرس گوڑ پٹھاناں
ڈاکخانہ مڈھ رانجھہ۔ ضلع سرگودھا

(۲) میاں عبدالعظیم صاحب جلد ساز
دوکاندار۔ قادیان